

prof. dr hab. inż. Mirosław Kosiorek¹⁾

Gęstość obciążenia ogniowego wg Eurokodu 1

Ocena nośności i odporności ogniowej konstrukcji w warunkach pożaru, pomimo pewnych niedoskonałości, jest najbardziej zdyscyplinowaną i poddaną rygorom projektowym częścią inżynierii bezpieczeństwa pożarowego. Projektowanie konstrukcji na warunki pożarowe – podobnie jak w warunkach normalnych – odbywa się wg metody półprobabilistycznej. Uwzględnia się możliwość szybszego dotarcia do pożaru i jego tłumienie wynikające z zainstalowanych środków technicznych. Ponadto oceniany jest wpływ powierzchni odniesienia (strefy pożarowej pomieszczenia objętego pożarem) na możliwość wybuchu pożaru oraz środków technicznych i działań ludzkich na oddziaływanie termiczne na konstrukcję, przez wprowadzenie obliczeniowej gęstości obciążenia ogniowego.

Charakterystyczna wartość gęstości obciążenia ogniowego

Zgodnie załącznikiem E do Eurokodu 1 (PN-EN 1991-1-2) charakterystyczną wartość obciążenia ogniowego oblicza się wg wzoru:

$$Q_{f,k} = \sum M_{k,i} H_{u,i} \Psi_i$$

natomiast charakterystyczną wartość gęstości obciążenia ogniowego ze znanej zależności:

$$q_{f,k} = Q_{f,k} / A_f$$

gdzie:

$M_{k,i}$ – masa i-tego materiału palnego [kg];
 $H_{u,i}$ – wartość ciepła spalania netto [MJ/kg];
 Ψ_i – redukcja ciepła spalania częściowo zabezpieczonych materiałów palnych przed ogrzaniem do temperatury zapłonu (nie będzie w artykule bardziej szczegółowo omawiany);
 A_f – powierzchnia podłogi obszaru odniesienia (strefy pożarowej pomieszczenia objętego pożarem).

W obliczeniach należy uwzględnić wszystkie elementy palne konstrukcji i wyposażenia łącznie z okładzinami,

wykładzinami itp. Wartość stałego obciążenia ogniowego, które nie zmienia się podczas użytkowania obiektu, przyjmuje się jako wartość oczekiwaną.

Zmienne obciążenie ogniowe odpowiada wartościom, które są nieprzekraczalne przez 80% czasu.

Wilgotność zawartą w materiałach można uwzględnić za pomocą wzoru:

$$H_u = H_{u0} (1 - 0,01u) - 0,025u$$

gdzie:

u – zawartość wilgoci w stanie suchym [% wagi];
 H_{u0} – wartość ciepła spalania netto materiałów suchych (wartości ciepła spalania netto niektórych materiałów stałych i płynów podano w omawianym załączniku do Eurokodu 1).

Podano również wartości oczekiwane oraz fraktyle 80% rozkładu Gumbela (wartości charakterystyczne) gęstości obciążenia ogniowego w zależności od sposobu użytkowania (tabela 1). Podane wartości nie obejmują materiałów palnych wykończenia wnętrz (okładziny, wykładziny) i konstrukcji.

Tabela 1. Gęstość obciążenia ogniowego $q_{f,k}$ [MJ/m²] w zależności od sposobu użytkowania pomieszczenia budynku wg PN-EN 1991-1-2 (E.4)

Sposób użytkowania	Wartość	
	oczekiwana (średnia)	charakterystyczna (fraktyl 80%)
Mieszkanie	780	948
Szpital (pokój)	230	280
Hotel (pokój)	310	377
Biblioteka	1 500	1 824
Biuro	420	511
Sala lekcyjna	285	347
Centrum sklepowe	600	730
Teatr, kino	300	365
Komunikacja (przestrzeń publiczna)	100	122

Obliczeniowa gęstość obciążenia ogniowego

Oceny oddziaływań termicznych na konstrukcję dokonuje się na podstawie obliczeniowej wartości gęstości obciążenia ogniowego $q_{f,d}$, która jest określona wzorem:

$$q_{f,d} = q_{f,k} \cdot m \cdot \delta_{q1} \cdot \delta_{q2} \cdot \delta_n \text{ [MJ/m}^2\text{]}$$

gdzie:

$q_{f,k}$ – wartość charakterystyczna gęstości obciążenia ogniowego;

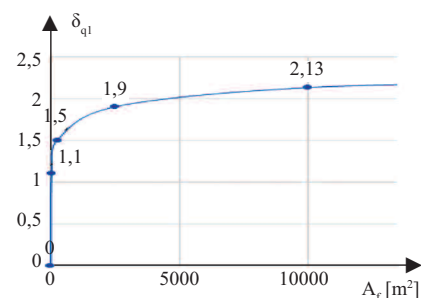
m – współczynnik spalania (w przypadku materiałów lignocelulozowych $m = 0,8$);

δ_{q1} – możliwość powstania pożaru zależna od powierzchni $\delta_{q1} \delta_{q1}$;

δ_{q2} – możliwość powstania pożaru w zależności od sposobu użytkowania;

$\delta_n = \prod_{i=1}^{10} \delta_{ni}$ – współczynniki uwzględniające różne czynne środki ochrony przeciwpożarowej i (tryskacze, wykrywanie, samoczynna transmisja sygnału alarmu; tabela 3).

Wartość charakterystycznej gęstości obciążenia ogniowego można przyjmować wg tabeli z normy, w której podano 80% fraktyle $q_{f,k}$ w niektórych budynkach, lub na podstawie oceny indywidualnej. Zaleca się, aby zmienne obciążenie ogniowe odpowiadało wartościom, które są spodziewane jako nieprzekraczalne w ciągu 80% czasu użytkowania. W przypadku, gdy składowane są głównie materiały lignocelulozowe, współczynnik spalania $m = 0,8$.

Rys. 1. Zależność δ_{q1} od powierzchni A_f [m²]

Tabela 2. Współczynniki δ_{q2}

Możliwość powstania pożaru δ_{q2}	Sposób użytkowania pomieszczenia budynku
0,78	galeria sztuki, muzeum, basen
1,00	biura, mieszkania, hotel, przemysł papierniczy
1,22	wytwórnia maszyn i silników
1,44	laboratorium chemiczne, warsztat malarski
1,66	wytwórnia fajerwerków i farb

¹⁾ Szkoła Główna Służby Pożarniczej; Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności; miroslaw.kosiorek@outlook.com

Zmianę wartości współczynnika δ_{q1} scharakteryzowano na rysunku 1. Jest to funkcja dążąca do asymptoty. Wartość δ_{q1} powyżej 10 000 m² zmienia się niewiele. Wartości współczynnika δ_{q2} w różnych pomieszczeniach podano w tabeli 2, a współczynnika δ_{n1} , charakteryzującego czynne środki ochrony przeciwpożarowej w tabeli 3. Zaleca się, aby szacując obciążenie ogniowe, indywidualnie uwzględnić możliwe zmiany użytkowania i rozmieszczenia oraz zmiany podczas użytkowania. Dotyczy to przede wszystkim budynków produkcyjnych i magazynowych.

Tabela 3. Współczynniki δ_{ni} charakteryzujące czynne środki ochrony przeciwpożarowej

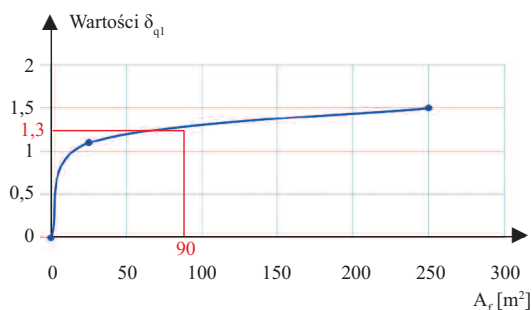
Stale automatyczne urządzenia gaśnicze				
samoczynne urządzenia gaśnicze wodne		niezależne zaopatrzenie w wodę		
δ_{n1}		0	1	2
0,61		1,07	0,87	0,7
Samoczynne wykrywanie pożaru				
samoczynna detekcja pożaru i alarm pożarowy		samoczynna transmisja alarmu pożarowego do straży pożarnej		
detekcja ciepła δ_{n3}	detekcja dymu δ_{n4}	δ_{n5}		
0,87 lub 0,73		0,87		
Gaszenie pożaru siłami ludzkimi				
zakładowa za-wodowa straż pożarna δ_{n6}	zewnątrzna publicz-na straż pożarna δ_{n7}	bezpieczne pożarowe drogi dostępu δ_{n8}	urządzenia przeciw-pożarowe δ_{n9}	system oddy-miania δ_{n10}
0,61 lub 0,78		0,9 lub 1,0 lub 1,5	1,0 lub 1,5	1,0 lub 1,5

Przykład określenia obliczeniowej wartości gęstości obciążenia ogniowego

Analizowano biuro o powierzchni $A_f = 91 \text{ m}^2$, w którym:

- $q_{f,k} = 511 \text{ MJ/m}^2$;
- $m = 0,8$ (materiały lignocelulozowe);
- $\delta_{q1} = 1,3$ (rysunek 2);
- $\delta_{q2} = 1,0$ (tabela 2).

W skład wyposażenia przeciwpożarowego budynku biurowego wchodziły: czujki dymowe; podręczny sprzęt ga-

Rys. 2. Aproksymacja wartości δ_{q1}

śniczy, hydranty wewnętrzne; oddymiane klatki schodowe; drogi pożarowe zgodne z przepisami.

Stąd:

■ $\delta_{n4} = 0,73$ (sygnalizacja alarmu pożaru, czujki dymowe);

■ $\delta_{n7} = 0,78$ (publiczna straż pożarna);

■ pozostałe współczynniki $\delta_n = 1,0$.

Obliczeniowa gęstość obciążenia ogniowego, czyli gęstość obciążenia ogniowego, którą należy uwzględnić przy obliczaniu nośności i określaniu oddziaływań termicznych w warunkach pożaru, wynosi:

$$q_{fid} = 511 \cdot 0,8 \cdot 1,3 \cdot 0,73 \cdot 0,78 = 303 \text{ MJ/m}^2.$$

ARBOCEL P – The Power of Innovation

- nieograniczone możliwości regulacji konsystencji, – łatwe i szybkie mieszanie,
- zagęszczanie i stabilizacja tynków i farb przy jednoczesnej poprawie aplikacji

Rettenmaier Polska

Sp. z o.o.

Bitwy Warszawskiej 1920 r. 7B

02-366 Warszawa

mobile +48 600 423 423

Tel + 48 22 608 51 00

e-mail: arbocel@jrs.pl

Podsumowanie

Przy określaniu obliczeniowej gęstości obciążenia ogniowego uwzględnia się powierzchnię pomieszczenia (strefy pożarowej) oraz wyposażenie techniczne tłumiące pożar, umożliwiające dotarcie do źródła (bezpieczne drogi dostępu) i szybką reakcję na zagrożenie (sygnalizacja alarmu pożaru).

Wyposażenie techniczne związane z bezpieczeństwem pożarowym nie powoduje fizycznego zmniejszenia gęstości obciążenia ogniowego, ale ogranicza uwalnianie ciepła i umożliwia rozpoczęcie akcji gaśniczej we wczesnej fazie rozwoju pożaru. Bardzo istotne jest zalecenie, aby uwzględniać możliwe zmiany w eksploatacji budynku. Dotyczy to w szczególności budynków magazynowych przeznaczonych na wynajem, gdyż gęstość obciążenia ogniowego może w nich ulegać bardzo dużym zmianom.